

44. *Podstawy pedagogiki chrześcijańskiej*, Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie 1991-1992, s. 72-74.

45. *Wykłady Jana Kormana na Katedrze Polityki Uniwersytetu Wileńskiego*, Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie 1991-1992, s. 267-275.

46. *Działalność jezuitów polskich na polu szkolnictwa (1565-1773)*, w: *Jezuici a kultura polska*, Kraków 1993, s. 243-259.

47. *Zapis wykładów na katedrze polityki profesora Akademii Wileńskiej Jana Kormana*, *Horizonty Wiary*, 16 (1993), s. 70-77.

Historia wychowania w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie

W bieżącym roku mija 12 lat od utworzenia Zakładu Historii Oświaty i Wychowania w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie. Jednak początek działalności naukowej i dydaktycznej z zakresu historii wychowania jest związany z powstaniem Zakładu Andragogiki i Historii Wychowania (1981 r.) wchodzącego w skład Instytutu Pedagogiki i Psychologii, a od 1986 roku Instytutu Pedagogiki. Kierownikiem Zakładu był dr Andrzej Janczur. Wcześniej przedmiot ten był realizowany przez pracowników Katedry Pedagogiki, natomiast w zakresie badań naukowych dominowały prace indywidualne związane głównie z uzyskaniem stopni naukowych. Dalsze zmiany organizacyjne, tj. powołanie Zakładu Historii Oświaty i Wychowania (1984 r.) przyczyniły się do rozwinięcia planowej działalności naukowej w tym zakresie. Kierownictwo Zakładu powierzono doc. dr hab. Andrzejowi Meissnerowi.

W ciągu 12 lat funkcjonowania Zakładu zespół historyków wychowania powiększał się, a jego pracownicy zdobywali stopni naukowe. Obecnie Zakład liczy 8 pracowników: 2 profesorów (A. Meissner, Czesław Majorek), 5 doktorów (Adam Horbowski, Czesław Płaza, Jerzy Potoczny, Kazimierz Szmyd i Władysława Szulakiewicz) oraz 1 magistra (Adam Krzanowski).

Do najważniejszych przedsięwzięć naukowych zrealizowanych w tym okresie należy zaliczyć organizację konferencji naukowych. Pierwsza z nich nt. „Stan i potrzeby badań nad dziejami oświaty w Galicji” odbyła się w 1986 r. W 1989 r. ukazały się materiały pokonferencyjne pt. „Z dziejów oświaty w Galicji” pod red. A. Meissnera. Pracownicy Zakładu uczestniczyli

także w międzynarodowej konferencji zorganizowanej w WSP w Rzeszowie nt. „Galicja i jej dziedzictwo” (1992 r.), z której materiały zostały opublikowane w 3 tomie serii wydawniczej „Galicja i jej dziedzictwo” (zatytułowanym „Nauka i oświata”, Rzeszów 1995). Kolejną inicjatywą naukową była międzynarodowa sesja poświęcona „Myśli edukacyjnej w Galicji” (1995 r.). Również dorobek tej ostatniej zostanie wydany w odrębnym tomie pod redakcją A. Meissnera i Cz. Majoraka.

Działalność badawcza pracowników Zakładu obejmuje dzieje oświaty i myśli pedagogicznej XIX i XX wieku. W obrębie jednak tak szeroko pojętej problematyki można wyodrębnić kilka szczegółowych zagadnień, będących przedmiotem zainteresowań poszczególnych badaczy. M.in. będą to:

- dzieje oświaty i myśli pedagogicznej w Galicji, nad którymi pracują A. Meissner, J. Potoczny, W. Szulakiewicz;
- historia oświaty dorosłych, którą zajmują się A. Horbowski i J. Potoczny;
- dzieje organizacji oświatowych pozostające w kręgu zainteresowań Cz. Płazy i A. Krzanowskiego;
- historia myśli pedagogicznej w II Rzeczypospolitej, nad którą skupiają się K. Szmyd i W. Szulakiewicz;
- oświata i szkolnictwo po II wojnie światowej, którą badają A. Meissner i A. Horbowski.

Dorobek naukowy w obrębie wymienionej problematyki badawczej jest znaczny i nie sposób go przedstawić w niniejszej publikacji. Warto jednak podkreślić, iż obecnie można

mówić o ustaleniu się wspólnej problematyki badawczej Zakładu dotyczącej dziejów oświaty i myśli pedagogicznej w Galicji. Owocem prac nad tym tematem, oprócz wydawnictw zbiorowych są publikacje indywidualne m.in. A. Meissnera: „Kształcenie nauczycieli w Galicji Środkowej 1871-1918” (Rzeszów 1974), J. Potoczno: „Rozwój elementarnej oświaty dorosłych w Galicji doby autonomicznej 1867-1918” (Rzeszów 1988) i „Od alfabetyzacji do popularyzacji wiedzy. Ruch oświaty dorosłych w Galicji 1867-1919” (Rzeszów 1993) oraz W. Szulakiewicz „Władysław Seredyński. Studium z dziejów pedagogiki galicyjskiej” (Rzeszów 1995). Ponadto efektem pracy zbiorowej jest „Bibliografia dziejów oświaty i wychowania w Galicji 1772-1918”, pod red. A. Meissnera i S. Możdżenia. W opracowaniu jest II część bibliografii do dziejów oświaty w Galicji.

Pracami nad tą problematyką kierują A. Meissner i Cz. Majorek, którzy są redaktorami kolejnych tomów publikacji zbiorowych. Do druku zostały złożone m.in. prace: „Nauczyciele

galicyjscy” (red. A. Meissner) oraz „Przedstawiciele galicyjskiej myśli pedagogicznej” (red. Cz. Majorek).

Rzeszowscy historycy wychowania współpracują z różnymi ośrodkami naukowymi w kraju, tj. Uniwersytetem Jagiellońskim, Poznańskim, Śląskim, Wrocławskim, IHN PAN w Warszawie i WSP w Krakowie. Współpraca ta dotyczy wspólnie realizowanych tematów badawczych.

Z działalnością naukową w pewien sposób łączy się działalność dydaktyczna pracowników Zakładu. W szczególności ma to związek z prowadzonymi seminariami z historii wychowania. Autorzy najlepszych prac powstających na seminariach zachęcani są do dalszej pracy naukowej.

Przedstawiając historię wychowania w ośrodku rzeszowskim należy wspomnieć, iż w bieżącym roku akademickim zostaje uruchomione seminarium doktoranckie z historii wychowania.

Władysława Szulakiewicz

KSIĄZKI

Recenzje

Rodzina a wychowanie. Ciągłość i zmienność na przestrzeni wieków, red. J. Jundziłł, Bydgoszcz 1995, Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, ss. 144

Zagadnienie wzajemnych relacji pomiędzy rodziną jako podstawowym środowiskiem oddziałyującym na rozwój emocjonalno-uczuciowy, moralny czy społeczny dziecka, a procesem, w którym przemiany te zachodzą nie jest zbyt często podejmowane przez polskich badaczy. Znacznie częściej spotkać się można z rozłącznym podchodzeniem do tej problematyki: bądź to w aspekcie czysto historycznym, bądź

psychologiczno-pedagogicznym. Pracownicy Katedry Historii Wychowania Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy starają się, skierowując uwagę badaczy z innych ośrodków naukowych kraju na interdyscyplinarny charakter badań nad rodziną, lukę tę uzupełnić. Taki cel ma, jak się wydaje, także zbiór „Rodzina a wychowanie. Ciągłość i zmienność na przestrzeni wieków”. Tytuł „Rodzina a wychowanie” sugere-